5. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, “O‘zbekiston” nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5696 son Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi “Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi PQ-187-son qarori.
8. S.Yu.Yusupov, S.R.Bozorov, S.B.Sattorov “Qo‘ychilikdan amaliy mashg‘ulotlar”. O‘quv qullanma. Samarqand 2020.

Axborot manbaalari

9. www.gov.uz -O‘zbekiston Respublikasi xukumat portal.
10. www.lex.uz -O‘zbekiston Respublikasi Qonun xujjatlari Ma’lumotlari milliy bazasi
11. www.Ziyonet.uz.
12. www.wikipedia
13. www.fermer.ru
14. www.zootexniya.ru

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a’lo) baho:
Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

4 (yaxshi) baho:
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

3 (qoniqarli) baho;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

2 (qoniqarsiz) baho:
Dasturni o‘zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60811500 – 2.07
“29” 08 2024 yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
_____ Elmurodov A.A.
“29” 08 2024

DEVONXONA

CHARMBOP, PO‘STINBOP VA MO‘YNABOP TERI TOVARSHUNOSLIGI ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)

(Sirtqi ta’lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	800000	-	Qishloq, o‘rmon, baliq xo‘jaligi va veterinariya
Ta’lim sohasi:	810000	-	Qishloq xo‘jaligi
Ta’lim yo‘nalishi:	60811500	-	Zooinjeneriya (qorako‘lchilik)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o‘quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o‘quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Rizayeva D.T.- SamDVMChBU “Yaylov chorvachiligi, qorako‘lchilik, asalarichilik va ipakchilik” kafedrasi katta o‘qituvchisi, qishloq xo‘jalik fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD);

Taqrizchilar:

Soatov U.R. - ToshDAU "Umumiy zootexniya va veterinariya" kafedrasi professori, q.x.f.d.

Amirov Sh.Q. - Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti "Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi" kafedrasi professor, q.x.f.d.

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Yaylov chorvachiligi, qorako‘lchilik, asalarichilik va ipakchilik” kafedrasining 2024 yil “____” _____dagi “____” -son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _____ **Ro‘zimurodov R.R.**

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Zooinjeneriya” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (2024 yil _____ _____dagi ____ -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi _____ **O.S.Boymatov**

Kelishildi:

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i professor v.b. _____ **Ro‘ziqulov R.F.**

7.	Po‘stinbop va mo‘ynabop terilarni nuqson va illatlari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
8.	Charmbop terilarni texnik talablari va nuqsonlarini baholash	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
9.	Charmbop terilarni konservalash usullari	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
10.	Terining tuzilishi, kimyoviy tarkibi, uni saqlash va tayyorlash operasiyalari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
11.	Terilarni og’irligi va maydoni o‘lchash usullari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
12.	Mo’ynabop qo’y terilari. Charm va mo’yna ishlab chiqarish korxonalarining umumiy tavsifi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
13.	Charm terilar o‘rash tamg’alash, birkalash va yuklash. Po‘stinbop terilar o‘rash tamg’alash, birkalash va yuklash.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
14.	Mo‘ynabop terilar o‘rash tamg’alash, birkalash va yuklash. Po‘stinbop va mo‘yna terilarining asosiy turlari va standartlash.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
15.	Konservalashda qo’llaniladigan materiallar. Charm va mo‘yna hom ashyosini konservalash usullari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
16.	Po‘stinbop terilar nuqsonlari. Mo‘ynabop terilar nuqsonlari.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
17.	Dermaning hujayrali va tolali elementlari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
18.	Charmbop terilar xomashyosini olish manbalari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
19.	Charmbop terilar tovarshunosligiga ta’sir qiluvchi omillar. Po‘stinbop va mo‘ynabop terilar tovarshunosligiga ta’sir qiluvchi omillar.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
	Jami:		152

VII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Temirova M.I., Qodirov T.J. “Charm va mo‘yna texnologiyasi”. O‘quv qullanma. Buxoro 2004.
2. Zakirov M.D., Atamuradov K.A., Xaydarov Ya.X. Xayvonlar xomashyosi tovarshunosligi. Toshkent, “Eldinur”. 1999

Qo‘shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekistonda erkin va farovon yashaylik. “Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.

4. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g‘oyamizning poydevoridir. Toshkent, “Tasvir” nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.

3.	Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarga ishlov berish jarayonlari.	3.1. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarga ishlov berish jarayonlari bilan tanishish.	2
		Jami:	**6**

5.3. "Charmbop va po'stinbop teri tovarshunosligi" fanidan rejalashtirilgan laboratoriya mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Laboratoriya mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Terining gistologik tuzilishi.	1.1.Teri tarkibiy qismlari va gistologik tuzilishini o'rganish	2
2.	Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning jun qoplami.	3.1. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning jun qoplami xususiyatlarini o'rganish	2
3.	Junning gistologik va morfologik tarkibi.	4.1. Junning gistologik va morfologik tarkibini o'rganish	2
4.	Terilarni og'irligi va sathini o'lchash usullari.	6.1. Terilarni og'irligi va sathini o'lchash usullari bilan tanishish	2
5.	Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning qalinligini aniqlash.	7.1. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning qalinligini aniqlash usullari bilan tanishish	2
6.	Xom ashyoni dezinfeksiyalash va dezinseksiyalash.	13.1 Xom ashyoni dezinfeksiyalash va dezinseksiyalashda qo'llaniladigan asholar bilan tanishish	2
		Jami:	**12**

VI. "Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri tovarshunosligi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Hajmi (soatda)
1.	Dermaning hujayrali va tolali elementlari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
2.	Charmbop terilar xomashyosini olish manbalari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
3.	Charmbop terilar tovarshunosligiga ta'sir qiluvchi omillar. Po'stinbop va mo'ynabop terilar tovarshunosligiga ta'sir qiluvchi omillar.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
4.	Teri osti kletkasi va topografiyasi.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8
5.	Charmbop terilarning xususiyatlari va tasnifi. Po'stinbop va mo'ynabop terilarning xususiyatlari va tasnifi.	Adabiyotlardan foydalanib amaliy topshiriqlarni bajarish	8
6.	Charmbop terilarni nuqson va illatlari.	Adabiyotlardan konspekt qilib referat yozish	8

Fan Sillabusi
Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to'g'risida ma'lumot
Fan shifri: **CHPMTT 2706**
Fan nomi: **Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri tovarshunosligi**
Semestr/yil: **7-semestr/2024-2025-o'quv yili**
Kafedra: Yaylov chorvachiligi, qorako'lchilik, asalarichilik va ipakchilik
Soatlar/kreditlar: **6,0 ECTS (28 auditoriya soati, 152 soat mustaqil ta'lim)**

Ma'ruza	Amaliy mashg'ulot	Laboratoriya mashg'uloti	Mustaqil ta'lim	Jami
10	6	12	152	180

Fan bo'yicha mashg'ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas'ul kafedra: **Yaylov chorvachiligi, qorako'lchilik, asalarichilik va ipakchilik**
Instruktor to'g'risida ma'lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 6-o'quv binosi, 635-xona**
Telefon: +99890-271-85-86 ish telefoni; mobil: +99890-271-85-86
E.mail. rizayevadilfuza@gmail.com Ish vaqti: Uchrashuvga ko'ra

I. Fanni o'qitishdan maqsad - talabalar tomonidan Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilar tovarshunosligi fani teri mahsulotlarini ishlab chiqarishni an'anaviy jarayonlarini ilg'or va yangi texnologiyalar mazmuni bilan uyg'unlashgan holda o'rganish, ishlov berishning yangi texnologiyalarini va mahsulotlar sifatini oshirish, soha samaradorligini yaxshilash, terilarning tovarlik xususiyati va ularni aniqlash usullari, sinflarga bo'linishi va buyash jarayoniga ta'sir etuvchi omillarni, terilarni yumshatishlikni teri sifatiga ta'sirini, yarim fabrikat mahsulotlarini tikish jarayonini o'rganishdan iborat..

II. Fanning vazifasi – charmbop, po'stinbop, mo'ynabop terilar xom ashyosiga birlamchi ishlov berish, qishloq xo'jalik hayvonlarini so'yish, shilish, so'yish usullarining teri sifatiga ta'siri, qonsizlantirish, teri shilingandan keyin ro'y beradigan o'zgarishlar, nuqson va illatlarni keltirib chiqaruvchi manbalari, xususiyatlari, ivitish, iylash, buyash saqlash jarayonida benuqson bo'lishini, qo'y po'stin terisi, mo'ynabop teri, qorako'l terisi, jun va ularni qayta ishlash mahsulotlarini sifatini oshirish, unga ta'sir etish hamda yaxshilash choralarini o'ganishdan iboratdir.

III. Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri xom ashyosini olish manbalari va tayyorlanadigan mahsulotlar, sifatini baholash, hayvonlarni so'yishga tayyorlash, so'yish, qonsizlantirish, shilishni, ishlov berish va tayyor mahsulot turlari haqida ***tasavvurga ega bo'lishi;***

- charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri xom ashyosini olish manbalari va tayyorlanadigan mahsulotlar sifatini yaxshilash yo'llari, hayvonlarni so'yishga tayyorlash, so'yish, qonsizlantirish, shilishni, teri shilingandan keyin ro'y beradigan o'zgarishlarni bajarish ***ko'nikmalariga ega bo'lish;***
- terilarga dastlabki ishlov berish texnologiyasi, nuqson va illatlar to'g'risida, terilarning xususiyati, tasnifi haqida, fizik, mexanik xususiyatlari, buyumlik xususiyatlari, terilarni ivitish, junsizlashtirish, yumshatish, pikellash va bo'yash jarayonlari bo'yicha ***malakasiga ega bo'lishi kerak.***

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, chorvachilik fani bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri tovarshunosligi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.
Tizimli yondoshuv.
Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.
Dialogik yondoshuv.
Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.
Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri tovarshunosligi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Charm va mo'yna xom ashyolarini xalq xo'jaligida ahamiyati va olish manbalari			
1.1	Charm va mo'yna xom ashyolarini xalq xo'jaligida ahamiyati va olish manbalari.	1.1.1.Charm xom ashyolari halq xo'jaligida ahamiyati. 1.1.2.Mo'yna teri hom-ashyosi savdosi. O'zbekistonda mo'ynado'zlikni rivojlanish tarihi. 1.1.3.Hayvonlarni ovlash va so'yish. 1.1.4.Charm va mo'yna ushlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.	2
2-modul. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilar xususiyatlari va tasnifi			
2.1	Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilar xususiyatlari va tasnifi	2.1.1.Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilar xususiyatlari va tasnifi 2.1.2. Turli turdagi hayvonlar, rus qo'ylarining kalta dumli va yog'li tuzilishdagi barcha dag'al junli qo'y zotlarini hamda barra teri beruvchi, dumbali va katta yoshdagi qo'ylarni tansifi. 2.1.3.Mayin junli qo'y zotlarining mo'ynabop terisini xususiyatlari tansifi va boshqa qishloq xo'jalik hayvonlarini mo'ynabop terilarning xususiyati va	2
3-Modul. Charm va mo'yna xom ashyosi nuqsonlari			
3.1	Charm va mo'yna xom ashyosi nuqsonlari va ularni hosil bo'lish sabablari.	3.1.1.Teri kasalliklari orqali paydo bo'lgan nuqsonlar va ular bilan kurashish choralari. 3.1.2.Teriga noto'g'ri ishlov berish natijasida paydo bo'ladigan nuqsonlar 3.1.3.Terilarni noto'g'ri saqlash va yuklab yuborishda sodir bo'ladigan nuqsonlar	2
4-modul. Hayvonlarni so'yish va terilarilariga ishlov berish			
4.1	**Hayvonlar so'yish, terisini shilish usullari va tartibi.**	4.1.1. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri beradigan turli hayvonlarni so'yish texnologiyasi. 4.1.2. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri beradigan turli hayvonlarni terilarini shilish usullari va tartibi	2
4.2.	**Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning buyumlik xususiyatlari.**	4.2.1. Qishloq xo'jalik hayvonlarni yoshiga qarab terisi va jun qoplamini tuzilishlari hamda ularni guruhlarga bo'linishi. 4.2.2. Terining buyumlilik xususiyatiga ta'siri qiluvchi omillar. to'qimasining qalinligi, terilarning bo'shligi va ulardan qanday buyumlar tayyorlash, mo'ynali hayvonlarni so'yish mavsumini buyumlik xususiyatlariga ta'siri va noto'g'ri oziqlantirishda sodir bo'ladigan kamchiliklarni kamaytirish.	2
Jami:			**10**

5.2. "Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop teri tovarshunosligi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1.	Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning jun qoplami.	1.1. Charmbop, po'stinbop va mo'ynabop terilarning jun qoplami xususiyatlarini o'rganish.	2
2.	Po'stinbop va mo'yna terilarining asosiy turlari va standartlash.	2.1. Po'stinbop va mo'yna terilarining davlat andozalari. asosiy turlari va standartlash bilan tanishish 2.2. Po'stinbop va mo'yna terilarining asosiy turlari bilan tanishish.	2